Przedpłata
wraz
z przesełką
pocztową
na 1874 r.
wynosi
4 zł. a. w.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe
poświęcone sprawom stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co sobotę w objętości pół arkusza.

REDAKCYA
i
Administracya
we Lwowie
przy ulicy
Akademickiéj
l. 5.

Nr. 27. Sobota dnia 22. sierpnia 1874. I. rocznik.

W sprawie Związku Stowarzyszeń.

Komitet do utworzenia Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicyi i W. ks. Krakowskiego, w ciągu ubiegłego tygodnia rozesłał szczegółowe zaproszenia do przystępowania do Związku do piędziesiątkilku stowarzyszeń, o istnieniu których powziął wiadomość, te zaś stowarzyszenia, o istnieniu których komitet niema żadnych wiadomości, zaprasza odezwą umieszczoną w dziennikach krajowych do zgłoszenia się pod adresem: Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie ulica akademicka l. 5, a również otrzymają i zaproszenie szczegółowe i wszelkich potrzebnych informacji.

My z naszéj strony, popierając najusilniéj sprawę utworzenia Związku, wątpić nie możemy, iż bez wyjątku wszystkie istniejące już stowarzyszenia nie omieszkają na wezwanie odpowiedzieć twierdząco, przytaczamy jednak kilka uwag co do samego przeprowadzenia rzeczy.

Komitet wzywając do przystępowania rozesłał deklaracją przystąpienia, którą stowarzyszenia mają wypełnić i zwrócić komitetowi.

Podpisanie rzeczonéj deklaracyi jest przyjęciem pewnych zobowiązań, a przeto powinny one być podpisane przez firmę stowarzyszenia w duchu wymagań statutowych.

Co do samego powzięcia postanowienia przystąpienia do Związku, statuta wielu istniejących stowarzyszeń w przewidywaniu, iż recz ta nastąpi, zawierają szczegółowe postanowienia, do kogo ono należy, jak również przekazują pewnym władzom wybór delegata na zjazd, czyli walne zebranie. Stowarzyszenia te powinne przeto w téj mierze ile możności ściśle zastosować się do przepisów statutu. N. p. Statut Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie powzięcie uchwały co do przystąpienia do „Związku“ lub wystąpienia z niego, pozostawia Ogólnemu Zgromadzeniu, wybór zaś delegata na Ogólne Zebranie Związku pozostawionem jest Radzie Zawiadowczéj wspólnie z Dyrekcją. Towarzystwo to przeto będzie musiało obecnie zwołać nadzwyczajne Ogólne Zgromadzenie wcelu powzięcia potrzebnéj uchwały co do przystąpienia, a natenczas Rada Zawiadowcza wspólnie z Dyrekcyą przystąpi do wyboru delegata.

Częstokroć jednak zwołanie Ogólnego Zgromadzenia połączonem jest z tak wielkimi trudnościami, iż jeśli niema innych oprócz tego ważnych przedmiotów, nie podobna je zwoływać. W takim wypadku śmiemy doradzać dotyczącym Zarządom, aby jeśli „Związek“ uważają za instytucję mogącą przynieść stowarzyszeniu korzyści materjalne i moralne, teoretyczne i praktyczne, zechciały korzystać z pewnéj prerogatywy im przysługującéj tak z mocy statutów jak i ustawy z d. 9. kwietnia 1873 r. „Wszelkie zobowiązania przyjęte przez dyrekcją nawet bez osobnego upoważnienia od Rady nadzorczéj lub Ogólnego Zgromadzenia obowiązują stowarzyszenie.“ Otóż jakkolwiek by może statuta niektórych| stowarzyszeń przepisywały, iż co do przystąpienia do „Związku stowarzyszeń“ postanawia Ogólne Zgromadzenie, to jednak ze względu na trudności zwołania onego, krótkość czasu, nagłość a ważność sprawy, na teraz zadowolnić się mogą uchwałą Rady nadzorczéj wspólnie z Dyrekcją, na mocy takiéj uchwały przystąpić do Związku, a w swoim czasie na najbliższem Ogólnem Zgromadzeniu podając rzecz tę do zatwierdzającéj wiadomości należycie usprawiedliwić.

Co do wyboru delegatów, to statut „Związku“ wskazuje, iż może nim być każdy zaszczycony wyborem Rady nadzorczéj dotyczącego stowarzyszenia. W téj mierze zostawionem jest wprawdzie szerokie pole, gdyż nic nie przeszkadza wybierać nawet nieczłonka stowarzyszenia. Ze względu jednak, iż na Walnych Zebraniach „Związku“ omawiane będą najżywotniejsze sprawy stowarzyszeń, stosunki których najlepiéj znają w pierwszym rzędzie członkowie dyrekcyi, w drugim zaś członkowie rad nadzorczych, a pożądanem jest, aby

w tak specjalnych sprawach, jakiemi są sprawy stowarzyszeń zarobkowych, ile możności specjaliści tylko udział brali, a przez to rezolucjom i uchwałom przez Zebranie powziętym, tem donośniejsze nadawali znaczenie, jest do życzenia, aby rady nadzorcze przy wyborach delegatów przedewszystkiem mieli na oku członków swych dyrekcyi, którzy zresztą naturalnymi są zastępcami stowarzyszeń.

Zwracamy tu również uwagę, iż według § 9. statutu Związku „każde stowarzyszenie ma prawo wyboru jednego delegata. Delegat jeden może zastępywać trzy stowarzyszenia.“

Statut ułatwia tem zastępstwo stowarzyszeń mniejszych, dla których zbytnim byłoby ciężarem, ponosić koszta podróży delegata. Stowarzyszenia więc mniejsze za wspólnem porozumieniem niechaj wybierają jednego, który je zastępować będzie, a tem samem zaoszczędzą pewne wydatki — albo niechaj delegatury przekażą delegatom stowarzyszeń większych. W interesie jednak stowarzyszeń, aby każde z nich miało choćby jednego człowieka dokładnie obznajomionego z ogólnym ruchem stowarzyszeń, jak również wdrożonego we wszelkie doświadczenia na polu stowarzyszeń w kraju naszem czynione, spodziewamy się, iż stowarzyszenia z postanowienia § 9. statutu w nader rzadkich tylko wypadkach korzystać będą, ile że wydatki z tego powodu poczynione prędzej lub później zwrócą się wskutek udoskonalenia organizacji, a tem samem szybszego rozwoju połączonego z łatwiejszym i większym niż dotąd kredytem. Zresztą wiemy, iż komitet poczynił u zarządów kolejowych starania o zniżenie cen jazdy dla delegatów stowarzyszeń, o czem niezawodnie w swoim czasie nie omieszka dotyczące zawiadomić stowarzyszenia.

Jeszcze o jednym pomówić nam przychodzi; o porządku dziennym Walnego zebrania d. 28. i 29 września b. r. we Lwowie odbyć się mającego. Komitet dotąd porządku dziennego nie ogłosił, i prawdopodobnie sam jeszcze niewie, jakie sprawy Zebraniu przedłoży. Oczywiście, że po ukonstytuowaniu się wskutek dopełnionych wyborów wydziału i patrona, przedewszystkiem muszą być powzięte pewne postanowienia odnoszące się do organizacyi „Związku,“ jako sprawy bezpośrednie „Związku“ dotyczące. Obok tych jest tak wiele nadzwyczaj ważnych spraw odnoszących się do stowarzyszeń samych, że trudno pośród nich wybierać bez porozumienia się ze stowarzyszeniami. Co najpilniejsze i najpotrzebniejsze, to przedewszystkiem załatwiać.

Z tego powodu komitet w odezwie swej uprasza stowarzyszenia o udzielenie mu wniosków i życzeń, jakieby miały do przedłożenia Walnemu Zebraniu.

Zdaje nam się, niepotrzebujemy tu wskazywać, iż wnioski przedkładane Walnemu Zebraniu pod obrady powinne być ile możności ogólniejszéj natury, dotyczyć w ogóle stowarzyszeń, czy to ich wewnętrznego ustroju czy to ich wzajemnego do siebie stosunku, lub t. p., sprawy bowiem tyczące się wyłącznie jednego stowarzyszenia, nie budzą zajęcia dla innych, a załatwić się dadzą w drodze porozumienia się dotyczącego stowarzyszenia z Patronem lub Wydziałem „Związku.“

Jeszcze z Wiecu reprezentantów miast.

W przeszłym Nr. podaliśmy uchwały „Wiecu“ stowarzyszeń zaliczkowych dotyczące, obecnie podajemy elaborat Dr. Ignacęgo Czemeryńskiego, jako motywa do uchwalonych wniosków:

„Należyty rozwój prac narodowych jest niemożebny bez czynnego wszechstronnego udziału wszystkich warstw społeczeństwa; zaś warunkiem takiego ich udziału czynnego jest zdrowy, silnie rozwinięty stan materyalny i ekonomiczny, obok należytego rozwoju oświaty, a i ten bez pierwszego jest również nie do osiągnięcia.

W każdem należycie rozwiniętem społeczeństwie, stan miejski czyli tak zwany średni, jest jednym z głównych czynników, a nawet najgłówniejszym czynnikiem prac narodowych.

Postawienie więc tego stanu na silnych i zdrowych podstawach ekonomicznych i materyalnych, jest warunkiem jego skutecznego udziału w tych pracach, a tem samem warunkiem powodzenia tych prac w ogóle.

Wiadomo jednak, że u nas stan miejski czyli średni, w przeważnej swéj części dalekim jest od tak silnego bytu materyalnego, a nawet raczéj pozostaje przeważnie w materyalnéj zawisłości.

Tyle już o tem pisano i mówiono, komu bodaj w części znajome są stosunki nasze, ma bezsprzecznie jasne a zarazem smutne o tem przeświadczenie, że zaprawdę wystarczy tutaj, stan ten jednem słowem smutny, po prostu tylko skonstatować i li tylko według tego, co dopiero powiedziano, wyprowadzić wynik, że najpilniejszem zadaniem prac naszych tak pojedyńczych jak zbiorowych, być musi wyzwolenie stanu miejskiego z pod téj doli jego przygniatającéj, przez silny rozwój jego stosunków ekonomicznych, jego przemysłu i zarobkowości, źródeł utrzymania, źródeł wytwarzania płodów przemysłu i sztuki, nabywania materyałów ku temu potrzebnych i korzystnego pozbywania wyrobów, z uniknięciem tak szkodliwego dotychczasowego pośrednictwa,

a zatem przez odpowiednie posiłkowanie jego kapitału pracy — kapitałem pieniężnym.

Według zasad gospodarstwa narodowego, jest bezsprzecznie najgłówniejszym czynnikiem ekonomicznego rozwoju, obok kapitału pieniężnego, należyte wszechstronne zużytkowanie kredytu, jako w braku leżących zasobów kapitałowych, środka jedynego do pozyskania takowych. Rozchodzi się tedy o środki umożebnienia tego należytego zużytkowania kredytu.

Według doświadczeń, uzbieranych tak u nas, jak w innych dzielnicach naszych, jak wreszcie u innych narodów a przykładowo u najbliższych nam Czechów, najdzielniejszym środkiem podniesienia i zużytkowania kredytu, jako sposobu podniesienia i usamowolnienia stosunków ekonomicznych kraju jest: pomoc wzajemna, gromadząca słabe siły pojedyńczych w zbiorową potęgę.

Zasada ta nie jest już i nas obcą; gdyż dotychczasowe, acz jeszcze dość skromne usiłowania u nas w tym kierunku podjęte, do stosunkowo świetnych doprowadziły wyników, jak o tem świadczą rezultaty czynności, dotychczas już u nas na zasadzie „wzajemnej pomocy" zakładanych towarzystw zaliczkowych.

Rezultaty te wykazały, że gdziekolwiek się utworzyło dotąd takie towarzystwo zaliczkowe, wspierało ono dzielnie członków swoich, dostarczając im za wzajemną poręką kapitałów obrotowych, potrzebnych im do ich gospodarstwa, przemysłu, handlu, w ogóle do ich czynności zawodowych, czyniąc to za stosunkowo mierną cenę i ochraniając ich tym sposobem od lichwy, która wyciągając najżywotniejsze jego soki, ubezwładniałaby bez nich wszelką jego w powyższym kierunku działalność.

Aleć i pod innym względem wykazała się zbawienność działalności takichże towarzystw. Wiadomo, że każdy do takiego towarzystwa przystępujący, musi zasilać fundusze jego pewną statutową wkładką; wkładki te są tu najprostszym sposobem lokowania swoich oszczędności, a gdy lokowanie to jest według wiadomych dotąd rezultatów czynności pojedyńczych towarzystw bardzo korzystnem, gdyż wiadomo, że udziały w zyskach na te wkładki przypadające, wynoszą częstokroć po 20 prc. i więcéj, przeto istnienie takichże towarzystw jest zarazem pobudką do wyrabiania zmysłu oszczędności, jest sposobem zyskania oszczędności, jest wreszcie sposobem korzystnego lokowania kwot, chociażby najmniejszych, a któreby bez tego albo zmarniały, albo bezużyteczne leżały. Przyczem wreszcie i tego, pominąć nie należy, że zaprowadzane przy takichże towarzystwach oddziały kas oszczędności, już z natury tychże zagrzewając do lokowania w nich, choćby najmniejszych zaoszczędzeń, pomnażają tym sposobem kapitał narodowy, dają lokującym grosz pewny na wypadek potrzeby.

Jestto zresztą uznaną już powszechnie zaletą i zasługą kas oszczędności w ogóle, zkąd też zakładanie tychże wszędzie okazało się najzbawienniejszem, co też zachęcać powinno do zakładania ich i nadal tam, gdzie one dotąd jeszcze nie istnieją.

Na jedną jeszcze wielką a w skutkach swych wielce doniosłą właściwość towarzystw zaliczkowych, zwrócić należy uwagę.

Towarzystwa te podlegają na zasadzie solidarności, a z natury swéj powodują konieczność ścisłości w dotrzymywaniu przyjętych zobowiązań. Przejęcie się tymi zasadami w tych stosunkach, musi z konieczności z czasem przyzwyczaić społeczeństwo do stosowania tych zasad i w innym stosunku, i widzimy też rzeczywiście, że tam gdzie towarzystwa zaliczkowe wzrosły się z życiem narodu, panuje w społeczeństwie solidarność i ścisłość w działaniu, także w innych towarzystwach tak prywatnych jak publicznych — zkąd też z pewnością oczekiwać należy, że i nasze społeczeństwo przyzna się do solidarnego i ścisłego działania, także w innych stosunkach tak prywatnych jak niemniéj publicznych, czego niestety brak prawie zupełny u nas dotkliwie bardzo pod każdym względem.

Wszystkie te tutaj poruszone korzyści towarzystw zaliczkowych, jako dzielnych środków wzmożenia sił ekonomicznych kraju, powinny zatem przemawiać, za jak najliczniejszem tychże rozgałęzieniem, za objęciem całego kraju siecią onychże, zwłaszcza, że zakładanie onych teraz jest tak wielce ułatwionem wobec obowiązującéj obecnie co do nich ustawy państwowéj z d. 9. kwietnia 1873 r. l. 70. Dz. u. p. normującej ich sposób zakładania i stosunki prawne.

Nie należy jednak przy tem pominąć jednéj jeszcze strony, korzystnéj działalności takich towarzystw zaliczkowych. Już wyżéj nadmieniono wpływ ich nader zbawienny w udzieleniu taniego kredytu tym, którzy go potrzebują do swego gospodarstwa, przemysłu, handlu, w ogóle do swych czynności zawodowych. Otóż dla tem skuteczniejszego niesienia téj pomocy życzyćby należało, by Towarzystwa zaliczkowe udzielały kredytu drobnym przemysłowcom na ich wyroby, ułatwiając im nabycie bezpośrednio u źródła materjałów, i przeczekanie czasu do sprzedaży wyrobów korzystnego; a najodpowiedniej-

szem byłoby, gdyby na podstawie wspomnianéj ustawy tworzyły się umyślne Towarzystwa głównie lub nawet wyłącznie do tego celu zmierzające; byłoby to bezsprzecznie jednym z dzielnych środków podniesienia drobnego przemysłu i rękodzielnictwa krajowego, obok innych środków, których wskazanie nie tutaj należy.

(C. d. n.)

Ruch Stowarzyszeń.

— **Lwowska zarejestrowana spółka zaliczkowa Stowarzyszenia urzędników** z poręką nieograniczoną podaje następujące wyniki obrotu za I. półrocze b. r.

a) Stan zaliczek niespłaconych z końcem grudnia 1873. wynosił 60.201 złr. 8 ct., w I. półroczu udzielono zaliczek 32.772 złr. 17 ct., co czyni razem 92.973 złr. 25 ct.; na to spłacono do końca czerwca b. r. 31.962 złr. 67 ct.; stan spłacić się mających zaliczek wynosi z końcem czerwca b. r. 61.010 złr. 58 ct.

b) Zapas kasowy i inwentarz 944 złr. 42 ct., suma stanu czynnego 61.955 złr.

Udziały członków wynosiły z końcem grudnia 1873. 48.714 złr. 49 ct., do końca czerwca złożono 14.485 złr. 59 1/2 ct., co czyni razem 63.200 złr. 8 1/2 ct., na to zwrócono do końca czerwca 8.811 złr. 71 ct.

Stan udziałów z końcem czerwca 54.388 złr. 37 1/2 ct. Fundusz rezerwowy, stan z końcem czerwca 2.873 zł. 85 ct., depozyta 83 złr. 75 ct., pożyczki (obce kapitały) 1.650 złr., czysty zysk do podziału 2.772 zł. 53 ct.; suma stanu biernego 61.768 złr. 50 1/2 ct.

— **Pierwsze produkcyjne towarzystwo krawieckie w Cieszynie**, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką (Erste Productiv Association der Kleidermacher in Teschen, registrirte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung), oto nowozawiązanego stowarzyszenia firma, wpisana do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych uchwałą c. k. Sądu obwodowego jako handlowego w Cieszynie z dnia 30. czerwca 1874. l. 8.278. Zarząd sprawuje z trzech członków złożona dyrekcja, a w skład jéj wchodzą pp. Andrzej Augustyn, jako dyrektor, Franciszek Nowak, jako kasjer i Franciszek Kopiczek, jako sekretarz.

— Uchwałą c. k. sądu krajowego jako handlowego we Lwowie z dnia 7. sierpnia 1374. l. 39.867 wpisaną została do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firma: „**Towarzystwo zaliczkowe dla rolnictwa i przemysłu rolniczego we Lwowie**, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką.

— **Towarzystwa Kasy Zaliczkowej „Wiara“ w Tyśmienicy**, stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną poręką sprawozdanie z obrotu kasy za czas od 12. listopada 1873. do 30. czerwca 1874.

Przychód:

1. Wpłacone udziały 278 członków .	3.892 zł. 75 ct.
2. Wkładki na rachunek otwarty .	1.615 zł. — ct.
3. Pożyczki zaciągnięte do obrotu .	16.000 zł. — ct.
4. Spłacone pożyczki członków .	1.818 zł. 50 ct.
5. Wpisowe na fundusz rezerwowy .	166 zł. 50 ct.
6. Procenta pobrane od pożyczek .	821 zł. 35 ct.
7. Zwrot kosztów druków i zalicz. .	139 zł. 90 ct.
Razem . .	24.454 zł. — ct.

Rozchód:

1. Zwrócony udział 1 członka .	3 zł — ct.
2. Pożyczki wydane członkom . .	22.270 zł. — ct.
3. Zwrócone pożyczki wierzycielom .	825 zł. — ct.
4. Procenta wypł. wierz. i od wkładek	621 zł. 89 ct.
5. Inwent., koszta zał., druki, stemp. etc.	346 zł. 73 ct.
Stan kasy z dn. 30. czerw. 1874.	387 zł. 38 ct.
Razem . .	24.454 zł. — ct.

Bilans:

I. Stan czynny:

a) Stan kasy dn. 30. czerw. 1874. .	387 zł. 38 ct.
b) Pożyczki wydane 240 członkom .	20.451 zł. 50 ct.
c) Inwentarz i koszta założenia .	118 zł. 96 ct.
d) Odsetki naprzód zapłac. wierzyc. .	193 zł. 20 ct.
e) „ należ. z dołu od dłużników .	275 zł. 67 ct.
Razem . .	21.436 zł. 71 ct.

II. Stan bierny:

a) Udziały członków . . .	3.889 zł. 75 ct.
b) Wierzyciele za pożyczki do obrotu	15.175 zł. — ct.
c) Wkładki na rach. otwarty zł. 1.615 procent nie pobr. i dopis. 19.06	1.634 zł. 06 ct.
d) Fundusz rezerwowy . . .	166 zł. 50 ct.
e) Odsetki naprzód pobran. od pożycz.	260 zł. 25 ct.
Zysk czysty	311 zł. 15 ct.
Razem . .	21.436 zł. 71 ct.

Liczba członków, którzy do towarzystwa przystąpili wynosi 278, z deklarowaną kwotą udziałów 7.270 zł. — Wystąpił jeden, zdeklarowaną kwotą udziałów 20 zł. — przeto stan członków wynosi 277 z deklarowaną uwotą udziatów 7.250 zł., — na które wpłacono dotąd 3.889 zł. 75 ct. w. a.

Wydawca Z. Medveczky. Odpowiedzialny redaktor Dr. Tadeusz Skałkowski. W I. Związkowej drukarni we Lwowie Rynek 11.